

Citation style

Friedl, Jiří: review of: Mikołaj Iwanow, *Komunizm po polsku. Historia komunikacji Polski widziana z Kremla*, Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2017, in: *Slovanský přehled*, 105 (2019), 1, p. 141, DOI: 10.15463/rec.1084797235

First published: *Slovanský přehled*, 105 (2019), 1

copyright

This article may be downloaded and/or used within the private copying exemption. Any further use without permission of the rights owner shall be subject to legal licences (§§ 44a-63a UrhG / German Copyright Act).

Nikołaj IWANOW,
Komunizm po polsku. Historia komunizacji Polski widziana z Kremla,
Kraków, Wydawnictwo Literackie 2017,
460 s.,
ISBN 978-83-08-06445-0.

Kniha Krystyny Kersten *Narodziny systemu władzy* (Warszawa 1990) patří k povinné četbě všech historiků zajímajících se o sovětizaci Polska po druhé světové válce. Vyšla před bezmála dvaceti lety, těsně po rozpadu východního bloku. Otevření archivů sice bylo hlavním stimulem k novým zpracováním, jakým byla například publikace Piotra Gontarczyka (*Slovanský přehled* 93, 2007, č. 3–4, s. 500), pozici knihy K. Kersten to však neotřásl.

Jelikož však od jejího vydání uplynula dlouhá doba, je třeba tuto historii stále udržovat v historické paměti a v nových zpracováních zohledňovat nejnovější výsledky výzkumu. Pokusil se o to ve své nejnovější publikaci historik Nikołaj Iwanow – původně sovětský občan, který se v Polsku naturalizoval. V poslední době zaujala zejména jeho kniha o sovětském postoji k varšavskému povstání (*Slovanský přehled* 97, 2011, č. 3–4, s. 342). Je však třeba říci, že sovětizace Polska je v hlavních obrysech již důkladně prozkoumána a dokud historikové nezískají volný a nekomplikovaný přístup do sovětských archivů, stěží asi bude možné něco nového objevit. Iwanow proto ve své knize, určené spíše širšímu čtenářskému okruhu, shrnuje dosud známé skutečnosti. Místy ovšem díky možnosti využít sovětské dokumenty přináší Iwanow zajímavé poznatky. Dokládá a podrobně popisuje sovětské angažmá při falšování referenda z června 1946. Velmi zajímavé jsou pasáže o působení sovětských důstojníků

v Polsku – přesněji těch důstojníků, kteří oblekli polskou uniformu a sloužili v polské armádě potýkající se s nedostatkem velitelských kádřů. Symbolem této formy sovětizace se postupně staly nejen změny ve vzhledu uniform (zrušení typicky polských čepic s čtvercovým dýnkem), ale zejména nástup maršála Konstantina Rokossovského do funkce ministra národní obrany, kde v roce 1949 nahradil maršála Michała Rolu-Žymierského (sice bývalého legionáře a předválečného generála, avšak zároveň sovětského agenta degradovaného ve 20. letech za korupci při zakázce na plynové masky pro armádu). Jak přitom Iwanow dokazuje, Rokossovskij byl odpůrcem služby sovětských důstojníků v polské armádě. Dobře si uvědomoval, že služba takových vojáků slabě znajících polštinu a občas dokonce pohrdajících polskými národními tradicemi způsobuje pouze vyostřování konfliktů s Poláky.

I když se historikové i nadále budou vracet k pracím K. Kersten, Iwanowovu knihu si určitě stojí zato přečíst. Kromě obrazové přílohy ji doplňuje také jmenný rejstřík a seznam pramenů a literatury.

Jiří Friedl

Marceli KOSMAN (ed.),
Henryk Sienkiewicz ve světle politiky,
Praha, Academia 2018, 214 s.,
ISBN 9787-80-200-2763-4.

Jméno polského spisovatele Henryka Adama Aleksandra Pia Sienkiewicze (1846–1916) rozhodně není české veřejnosti neznámé. Jeho romány z polské historie *Křižáci, Ohněm a mečem, Potopa, Pan Wołodyjowski* a zejména z antické minulosti